

waarmee dit
an al dege-
zijn. Want
zijn tot deel-
niet zouden
pare dingen,
verandering
inzetting die
ij, die Zijn
eelt zichzelf

ke voor de
hen Zijn
en, niet al-
t, maar om-
saart.
heimzinnige
en hun na-
e substantie,
n en gelast

t, dat brood
ar dat brood
den naam
an Christus
sten.

brood niet
zich aan de
de dag, dat
lijft en even-

Th. D.

RKEN

biliseerden.

heeft niet in
gen, door de
htneming der
e maken haar

Gereformeerde
n, om namens
t leger,

militaire en

atigen in het
lle niet R.-K.
de militairen,
ij zij zijn in-

aten der Gen.
regeling, die
erkeraad, o.a.
en kerkeraad,

dt om in het
bedienen, zoo-
eventueel door

ledere maand
in zijn kerke-

ie omschreven
st de Overheid
en ongeloo-
vankelijk mensch

dat de Veld-
aan zijn kerk,
ar en daarom
rapporten —

is men vraagt
erzorging der
moet luiden:

kers trachten,
van de namen
is attestatie,
ar... de Veld-

goed voorbeeld
ement de ge-
iren zelf (con-
April.

len, moet wor-

lair terrein al
tlet in de lijn
vredetijd niet

en zin.
nale Christen-
g en sinds 22
rganisaties be-

de Christenen
en sterken om
stus.

In de N.C.O.O.V. heb ik gekend Hervormden en Gereformeerden, Chr.-Gereformeerden, Lutherschen, Apostolischen en ook mannen van het Hellsleger. Ze staan allen op orthodox-Prot.-Christelijke basis, evenals de N. C. Radio- en Reisvereniging.

De organisaties zijn interkerkelijk, dus niet kerkelijk neutraal, d.w.z. dat men niet over de kerk en haar belangen zou mogen spreken.

Integendeel.

Het is in al die organisaties steeds als een eere en een voorrecht beschouwd, dat men de kerk en de kerkelijke ambtsdragers kon steunen bij hun arbeid. Omgekeerd heeft men van de kerken gevraagd de leden in militairen dienst op te wekken zich bij die organisaties aan te sluiten.

Die orthodoxe basis en dat interkerkelijke standpunt acht ik — vooral in den noodtoestand der mobilisatie — een voordeel.

De Res. Veldpredikers staan op een kerkelijke basis, doch hebben een breed inter-kerkelijk terrein te bearbeiten.

En nu ligt de conclusie voor de hand.

Als van kerkelijke zijde en door de Res. Veldpredikers de kerk-leden worden opgewekt tot aansluiting bij de in de historie gegroeide organisaties, dan zullen omgekeerd de organisaties allen steun bieden voor het ambtelijke werk.

Hier liggen — zoals Prof. Schilder schreef — groote mogelijkheden.

Bij allen lof, die ik heb voor het werk der Res. Veldpredikers, heeft het mij getroffen, dat ik nog nimmer iets las van het actief maken van het ambt der geloovigen. Van br. Postema las ik de eerste uiting in die richting.

De taak der Veldpredikers is geweldig van omvang, doch... waarom requireeren zij geen hulpkrachten? Er zijn onder de gemobiliseerden vele broeders, die jaren lang een kerkelijk ambt hebben bekleed, van wier krachten nog geen gebruik is gemaakt.

Er bestaan hulp-predikers, die geen kerkelijk ambt bekleeden, om het zoo vreemd zijn om in elk kantonnement om te zien naar „hulp-ouderlingen“?

Het zou de taak van den Veldprediker zeer vergemakkelijken, en de onderlinge saambinding bevorderen.

Men vraagt nu te veel: wat doet de kerk voor mij? en heeft dan veel te klagen. Maar keeren wij de zaak om en vragen wij aan de kerk-leden: wat doet gij voor de zaak van Christus?, dan is het onze droeve ervaring, dat er een zeer groote slaphed openbaar wordt.

Als de geloovigen toonen, dat zij ambts-dragers zijn, dan zal wel blijken, dat zij alle hulp, steun en medewerking kunnen verkrijgen van hen, die een Ambt in de kerk vervullen.

Onlangs schreef ik in het orgaan der N.C.O.O.V., dat voor O. en O. elk kantonnement een contact-officier heeft. Ik bepleitte, dat elk kantonnement een contact-commissie moest hebben, bestaande uit tenminste 1 lid van elk der drie genoemde organisaties voor de geestelijke verzorging. Die contact-commissie zou plaatselijke activiteit en samenwerking bevorderen en overleg plegen en steun bieden aan de geestelijke verzorgers en het A.P.C.

Het algemeene idee dus: kantonnements-helpers ook voor de geestelijke verzorgers.

De Res. Veldprediker is het centrale punt, de administratie wordt kantonnementsgewijze verzorgd, zodat hij weet: er zijn zooveel Ned. Herv. kerkleden, zooveel Gereformeerden, enz.

Niet de gemobiliseerden wenden zich eventueel tot een kantonnementskerk, maar de Res. Veldprediker. Hij weet ongeveer hoeveel kerkgangers kunnen verwacht worden. Hij doet mededeeling van te houden Heilig Avondmaal, ziet reis-attesten in en vraagt voor... militairen toegang.

Het is logisch, dat waar in een kantonnement een Gereformeerde Kerk bestaat, de Veldprediker zich verstaat met den Pastor Loc. Hij is immers zelf ook bevoegd tot den Dienst des Woords.

Bestaat er geen Gereformeerde Kerk, dan moet de Res. Veldprediker overwegen op welke wijze in de behoefte is te voorzien. Misschien preekt hij zelf, of kan hij sommigen samenbrengen voor een Radiodienst of ook door zijn helpers een lees-samenkomst doen beleggen.

Niet alle onderdeelen bezitten een Gereformeerden Res. Veldprediker.

En nu denk ik aan de N. C. Reisvereniging.

Onze militairen zijn ook „reizende“ gezelschappen. Dan moet men niet het onmogelijke vragen, maar het mogelijke dankbaar accepteren.

Met veel genoegen beluisterde ik op 4 Maart voor de radio Ds J. S. Hartjes, die in den oorlog 1914—17 aan het front is geweest. In de loopgraven, zoo zei hij o.a., stond het Evangelie van Jezus Christus op den voorgrond en de kerkmuren weken achteruit.

Zelf was ik in 1914—1918 gemobiliseerd en kon bijna steeds een Gereformeerde Kerk bezoeken. Toch was ik dankbaar, dat enkele malen, dat die mogelijkheid zich niet voordeed, ik een rechtzinnig Herv. kerkdienst kon bijwonen. In de weekdiensten genoten wij van Ds (nu Professor) Geels en van den ethischen Ds Scholten.

Dominees zijn voor meer dan 99 % wijze menschen. Zij weten heel goed, dat zij voor een inter-kerkelijk gehoor geen Bijbelsche of dogmatische geschildpunten moeten brengen, maar Jezus Christus en Hem alleen.

En — Gereformeerde menschen hebben over het algemeen niet zulke knieën, dat zij direct doorzakken onder een ethische preek.

Velen zullen wel eens een Gereformeerde beschouwing hebben gehoord van een ethisch predikant en ook wel eens omgekeerd.

Ik herhaal nog eens: laat de nood ons toch doen gebruiken de mogelijkheden, die onder Gods voorziening bestaan in de weermacht zijn gegeven en niet het onmogelijke vragen.

Mogelijkheden, ze liggen er vele.

Maar de geloovigen moeten zelf medewerken.

Mede-bouwen, als mede-arbeiders voor Gods Koninkrijk.

Niet achterom zien, maar de hand aan den ploeg. En wie biddend aanvangt en aanpakt, met de midde-len door God gegeven, die zal door de uitkomst worden beschaamd.

Gods beloften feilen niet.

Waar twee of drie in Zijn Naam vergaderen, daar is Hij in 't midden.

Waar twee of drie samenstemmen over eenige zaak, die zij van den Heere begeeren, het zal hun gegeven worden.

Aan mijn gemobiliseerde broeders roep ik toe: zoek mede-broeders in Christus.

Sla tezamen de hand aan den ploeg.

Begin in het klein. Al is het maar om dagelijks saam te komen voor het lezen van Gods Woord en om samen te bidden.

Draag al uw noden den Heere op.

Vraag Hem of Hij uw zorgen en moeiten wil vervullen en u bekruipen om te zijn een gemobiliseerd militair in het leger van Jezus Christus.

Ter aanvulling van vorenstaande wijs ik er op, dat de Depôts niet behooren tot het gemobiliseerde leger, zij staan niet onder den opperbevelhebber, doch onder den Minister van Oorlog.

Daar worden de jonge lichten opgeleid om later als geoeftend soldaat over te gaan naar het veldleger. Die Depôts zijn dus in „tijdelijke“ garnizoenen.

Daar zijn de jongere menschen.

Daar hebben dus de plaatselijke kerken een taak opzichthens de militairen.

Daar vooral moet het catechetisch onderwijs bevorderd met den aandrang om z.m. belijdenis te doen vóór overgang naar het veldleger, omdat dan de regelmatigte bijwoning eener catechisatie zoo goed als uitgesloten is.

Al komt men voor eenigszins langen duur in een plaats met een Gereformeerde Kerk, dan vormt de wachtdienst, oefeningen, verlof, alarm enz. een militair bezwaar, dat niet valt weg te ruimen.

N. 30—4—40.

A. T. v. O.

Naschrift. Deze artikelen waren gedateerd 30 April.

De gewijzigde omstandigheden ontnemen er niet geheel de waarde aan, doch ook hiervoor geldt dat men zich moet aanpassen. En overigens: „zegt den kinderen Israëls dat zij voorttrekken“, roept de Heere ons toe.

N. 1—6—40

v. O.

Wat ons te doen staat.

De verbijstering, die over ons kwam, heeft veler blik verduisterd. Prof. Mr V. Rutgers schreef in „De Standaard“:

In onze harten schrijnt de vernedering, — niet omdat voor een overmachtigen tegenstander de wapens zijn gestreken, maar omdat ons volk in zijn grootsten nood niet vrij is geweest van innerlijke verdeeldheid. In welke vormen die innerlijke verdeeldheid zich heeft geopenbaard en in welke mate zij onzen weerstand heeft verzwakt, daarover zal eerst later het volle licht kunnen schijnen.

Daarnaast is er de teleurstelling over de houding onzer Overheid. Ook daarover moet de historie oordeelen. Ik geloof, dat haar oordeel milder zal zijn dan dat, hetwelk velen thans uiten. Ik ben overtuigd, dat veel meer de wijze waarop de besluiten werden uitgevoerd en toegelicht dan die besluiten zelf de gevoelens hebben gekrenkt.

Het zou echter in hooge mate verontrustend zijn, indien wij ons zouden begeven in een stemming van moedeloosheid en thans vruchteloosheid. Van wege de bezettende macht is te kennen gegeven, dat wij worden vrij gelaten ons eigen huis te bestieren, natuurlijk met inachtneming van de beperkingen, welke de situatie oplegt. Het zou een eeuwige schande zijn, indien wij van deze vrijheid geen ander gebruik wisten te maken dan tot ontevredenheid en murmurering.

Uit onze nationale vernedering en teleurstelling moet ons opheffen de moed, dien onze soldaten aan den dag hebben gelegd. Zij zijn niet gevallen opdat wij — burgers — bij de pakken zouden blijven neersitten en het hoofd zouden laten hangen. En voorts: onze beginselen gelden niet alleen in tijden van voorspoed. Die beginselen hebben ons in onzen tegenspoed niet verlaten. Onze voormannen zijn gespaard. Zij er dan bij ons geen verwarring, maar bewaren wij onze eendracht, niet ziende op wat achter ons ligt, maar ziende op wat vóór is.

In deze regelen waardeeren we het allermeest de herinnering, dat onze beginselen van kracht blijven, ook in dagen van tegenspoed. Was dáárvoor de strijd krachtiger gevoerd en gewaardeerd, de verdeeldheid zou althans van onzen kring verder weg gebleven zijn.

In „Leeuwarder Kerkbode“ (classicaal) merkt de heer H. Algra op:

Energie ontplooiden we door arbeid op alle terrein des levens. Dat is de term. En het is goed, dat we dat hebben gedaan en hebben begrepen, dat er op al die levenssterren plaats was voor Christelijke actie. Op velerlei gebied hebben de kerkelijk Gereformeerden pioniersarbeid verricht.

Wij weten nog niet, welke takken van arbeid in

de toekomst op dezelfde wijze kunnen worden voortgezet.

Maar dit weten we wel, dat we onze energie allereerst zullen moeten concentreren op kerkelijk terrein. Wij hebben nu predikanten noodig, die zich met hun gansche ziel gaan wijden aan hun werk. Er zijn Goddank altijd zulken geweest. Maar daarnaast waren er ook, die het rustig deden. Al te rustig.

Anderen waren wel verbaasd actief, maar teveel voor werk, dat niet allereerst op hun terrein lag. Er waren er helaas ook, die het heilige vuur misten. Die predikant waren geworden en het zoo nu en dan betreurden, mede, omdat er blijkbaar zoo weinig perspectief in zit.

Ook onze predikanten hebben de dagelijkse bekeering van noode. Opdat zij bereid zijn, altijd te werken, bij dag en bij nacht. Paulus deed dat ook. Hun werk moet vooral bestaan in arbeid in de gemeente. Huisbezoek en nog eens huisbezoek. Voortdurend contact. Men kan er op aan, dat er geweldige krachten gaan werken onder ons volk. En te midden van den strijd hebben wij het Gereformeerde geloofsleven te versterken.

Dan de ouderlingen. Op dat gebied heerscht in de steden een ernstig kwaad.

Er zijn tal van menschen, die om hun positie en opleiding geschikt zijn, om mede leiding te geven in de gemeente. Maar men vraagt ontheffing. Men vindt, dat er renteniers genoeg zijn en gepensionneerden, voor wie het ouderlingen-ambt een aardige tijdpassering is. Men vergeet, dat in een kerkeraad ook mannen moeten zitten in de kracht van hun leven, die den nieuwen tijd verstaan en die het initiatief kunnen nemen voor nieuwe dingen.

Ook deze opmerking vraagt de aandacht:

Ons werk komt nu in het vuur.

En dan nog de jeugd.

Het is een verschrikkelijk schandaal, dat in een stad als Leeuwarden, met een groot aantal Gereformeerde onderwijzers, die hun vrije middagen hebben en hun vacaties, het zoo moeilijk is, om een knapenleider te vinden, dat de jeugdouderlingen hun schaamte moeten overwinnen en iemand, die slechts tijdelijk in de stad verblijft, moeten vragen, of hij het dan maar wil doen.

Dat zijn zoo een paar dingen, waar we in dezen tijd maar eens aan moeten denken.

De dagen van rust en overvloed zijn voorbij. Er komen tijden van offers en strijd.

En — van intensieven geestelijken arbeid.

Vrije godsdienstoefening.

Da v. Strien merkt in „Groninger Kerkbode“ op:

Er schuilt in die vraag naar de toekomst van ons kerkelijk leven, nu Nederland bezet gebied geworden is, waarschijnlijk ook wel eenig misverstand ten aanzien van de positie, waarin wij als bezet gebied verkeeren.

Men ducht blijkbaar, dat de bezettende mogendheid de vrijheid van het kerkelijk leven wel eens zou kunnen beknotten.

Daarom moge herinnerd worden aan een bepaling uit het volkenrecht, waaraan ook de mogendheid, wier militaire macht thans ons grondgebied bezet houdt, zich vrijwillig gebonden heeft.

Immers, een militaire bezetting brengt een land niet in een volalagen recht-loozen toestand.

Er ontstaat een nieuwe rechtstoestand, die door het volkenrecht geregeld is en die de staten in Europa door onderteekening van de desbetreffende verdragen, beloofd hebben te zullen eerbiedigen.

Op die eerbiediging mogen we dus ook nu rekenen.

De bepaling waarop wij het oog hebben en die vrucht is van den arbeid van een in 1907 in Den Haag gehouden vredescongres, houdt in dat door de bezettende mogendheid de eer, de familierechten, het leven, de privaateigendom der bewoners, evenals hun godsdienstige overtuiging en vrije godsdienstoefening worden geëerbiedigd.

Dat is volkomen duidelijk.

Er vloeit uit voort dat we recht hebben om te verwachten, dat aan de vrije ontplooiing van ons kerkelijk leven niets in den weg zal worden gelegd.

De kerken behouden de vrijheid, die haar door de Nederlandsche wetgeving (die niet terzijde gesteld wordt in een tijd van bezetting), gewaarborgd is.

Tegen voorbarige bezorgdheid mogen we elkan-der dus wel waarschuwen.

Het is goed, hiernaar te herinneren.

Ons zelf blijven.

In „Westlandsche Kerkbode“ wordt een artikel (niet onderteekend) op de voorpagina geplaatst, waarin geklaagd wordt over één onzer bladen, dat volgens het oordeel van schrijver te zeer het eigen principieel gehuld thans achterwege laat. We lezen:

Bij wien ligt nu de schuld dat onze „christelijke“ dagbladen dreigen te verwateren. Bij de nieuwe overheid misschien?

Op deze vraag die wellicht in stilte gesteld wordt, durf ik momenteel zoo beslist mogelijk te zeggen: NEEN, ABSOLUUT NIET! Daar er een zekere persvrijheid is, ligt het louter en alleen aan de directie. Ik geloof dat men de uitdrukking „beperkte persvrijheid“ ten eenenmale onjuist verstaat.

„Beperkt“ wil m.i. zeggen dat men niet gaat schrijven tegen het thans geldende gezag in (dat zich naar aller meening overigens zeer loyaal gedraagt) en dat men geen artikelen in de pers lanceert, waardoor de positie van Duitsland als oorlogvoerende mogendheid in gevaar komt en tenslotte dit, dat men geen onnoodige onrust onder de burgerbevolking zaait.